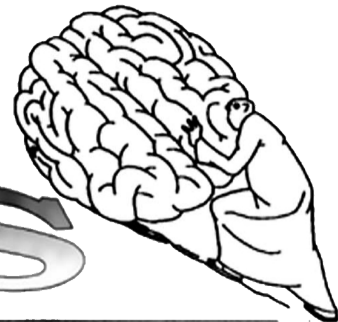

SISYFOS

Cílem Českého klubu skeptiků SISYFOS je šíření vědeckých poznatků a nezkreslených informací. Zkoumáme sporné jevy a vystupujeme proti pseudovědeckým názorům. Pomáháme chránit spotřebitele před nabídkou podvodných služeb, pomůcek a přístrojů. Podporujeme kritické myšlení a zdravou pochybovačnost. Naším členem se může stát každý, kdo dává přednost rozumu před vírou v zázraky.

PREZIDENT REPUBLIKY UDĚLIL MEDAILI ZA ZÁSLUHY

Prof. Ing. Miroslavu Kutílkovi, DrSc.

Profesor Miroslav Kutílek, člen výboru Českého klubu skeptiků, je významný český vědec. Zabývá se pedologií, půdní fyzikou a problematikou klimatických změn. Jeho práce v těchto oborech si získaly mezinárodní ohlas. Je členem mezinárodních vědeckých společností a přednášel na mnoha zahraničních univerzitách. V období totality publikoval pod pseudonymem beletrii v samizdatových edicích.

Za výbor mu k tomuto významnému vyznamenání, i k jeho celoživotní úspěšné vědecké práci ze srdce gratulují a děkují za nemalou a obětavou práci, kterou věnuje našemu klubu.

Lenka Příbylová

Prezident Václav Klaus a Profesor Miroslav Kutílek

Z OBSAHU

Společenskovední a filosofická sekce SISYFA	...1
Bída pop-psychologie (Z. Vybíral)	...4
Porody doma: Trojnásobné riziko smrti pro děti (L. Hamplová)	...8
Homeopatika ze supermarketu? (L. Hamplová)	...10
Zpráva z kongresu ECSO v Budapešti (A. Pavlíček)	...11
Zpráva o činnosti za rok 2010 (L. Příbylová)	...13
Čtení o radiestezii (M. Husník)	...14

SPOLEČENSKOVĚDNÍ A FILOSO- FICKÁ SEKCE SISYFA

Již přes deset let se pravidelně, téměř bez výjimky, setkávají v pátek členové Společenskovední sekce Českého klubu skeptiků Sisyfos, aby kritickým pohledem promýšleli tradiční, ale především nově se rodící společenskovední teorie, které se pokoušejí modelovat stav současného světa. Snaží se hledat příčiny i důsledky určité nerovnováhy mezi výsledky, kterými se mohou pyšnit exaktní či přírodní vědy s jejich směřováním k jednotné teorii popisu světa a naopak stále rostoucí rozmanitosti společenskovedních teorií, které k žádoucí integraci nedospívají.

Na páteční setkání jsou zváni nejen přední odborníci z oblasti společenských věd, ale ve snaze integrovat společenskovední poznatky s ostatními vědami i od-

borníci exaktních a přírodních věd a také filosofové. Cílem sekce není dospět k nějaké nové teorii, ale spíše snaha vytlačit z centra pozornosti ty teorie, v nichž převažuje laciná argumentace nebo dokonce šarlatánství. Společenskovědní sekce toho dosahuje tím, že klade důraz na ověřitelný a intersubjektivně kontrolovaný proces poznání, odlišný od mnohdy se vyskytující neplodné spekulace.

V posledních letech druhého tisíciletí se ve vědeckém světě začalo mluvit o civilizační krizi způsobené krizí poznání. Jejím viditelným projevem bylo tvrzení, že se rozevírají nůžky mezi přírodními a společenskými vědami. Za viníka se začala považovat novodobá přírodověda, která se údajně, zejména ve spojení s novými technologiemi, vzdaluje „přirozenému světu hodnot a významů“ a stává se srozumitelnou jen úzkému okruhu specialistů.

Pokud se nepodaří dosažené poznatky zpopularizovat a přiblížit veřejnosti, hrozí, že přírodní vědy ztratí širokou společenskou podporu. Společenským vědám se naopak vytýká, že nejsou dostatečně exaktní, že nepřinášejí nic nového a jsou snadno využívány mnohými politiky bez hlubšího porozumění. Vzniklých nedorozumění využívají šarlatáni různého zaměření, a protože jejich metody nejsou podloženy studiem současných ať přírodovědných, tak humanitně zaměřených věd, vytvářejí zdání samospasitelnosti u širší nepoučené veřejnosti. Tyto rozpory, ať zdánlivé, nebo skutečné, jsou záminkou k útěku k iracionalitě jako záchranému pásu lidstva.

Soužití přírodních a společenských věd

V roce 1998 vyšel v prestižním časopise *Science* varovný článek, který na základě rozsáhlého výzkumu musel konstatovat všeobecnou neznalost základních přírodovědných poznatků u Američanů. /Augustine, N. What we don't know does hurt us.. (Co nevíme, to nám ublíží) *Science*. 279.1640-41/. Článek tak navázal na starší výzkum, ve kterém C. P. Snow varoval před zvyšujícím se nebezpečím, které znamená narůstající vzájemné neporozumění mezi přírodními a společenskými vědami. Mluvil o dvou kulturách – přírodovědné a humanitní. Díky jejich vzájemné neprovázanosti podléhá ta druhá vlivu pseudověd, astrologii, alternativní medicíny apod. (Snow, C.P. *The two cultures and a second look*. Cambridge: Cambridge Univ. Press. 1969).

Zdeněk Jonák v reakci na tyto články polemicky upozorňuje v elektronickém časopisu *Ikaros* na rodící se generaci intelektuálů, školených dvouoborově – v přírodních i společenských vědách. Připomíná jméno Johna Brockmana, jenž v letech 1991-94 vedl rozhovory s 23 špičkovými vědci o mezích, jichž dosáh-

lo naše poznání, a který v roce 1995 vydal knihu s názvem „The third culture“ (české vydání – „Třetí kultura: za hranice vědecké revoluce,“ *Academie* 2008). V knize autor předvídá úlohu rodící se nové generace intelektuálů. V USA, ale i v jiných zemích, se v reakci na stav přírodních a společenských věd formuje mnohočetná skupina intelektuálů, kteří si říkají digerati (digitální literáti), neformální skupina lidí slučující vlastnosti humanitně i exaktně orientovaných vzdělavců. Tito lidé si kladou za cíl vydobýt poznání úlohu, která mu v civilizované společnosti přísluší. Inspirují se částečně F. Nietzsche, který se rovněž ohradil proti přílišné přichylnosti člověka k vírám, náboženství a mýtům a věštil, že příchod nového člověka teprve nastane (<http://www.ikaros.cz/node/248>). Systematicky shrnul problematiku vztahu přírodních a společenských věd Čeněk Zlatník v článku *Vztah přírodních a společenských věd (Věda kontra iracionalita 3*, Nakl. V. Nosková, Praha 2005). Polemizuje mj. s názorem A. Markoše, že by přírodní vědy měly přestat klást důraz na metodu experimentu a asimilovat metody osvědčené v metodách společenských věd. Poukazuje na úspěch matematizované fyziky ve srovnání s hermeneutickou alternativou společenských věd.

Klub *Sisyfos*, který se orientuje na odbornou analýzu sporných a paranormálních jevů a tvrzení z hledisek fyzikálních a medicínských, zřídil za účelem sledování těchto oblastí sekce fyzikální a biologicko-lékařské. Předsednictvo *Sisyfa* si pod tlakem zmíněných aktuálních událostí ve společenskovědní sféře a filosofii bylo vědomo určitého vakua, vyskytujícího se při kritickém přístupu k řešení obecných společenskovědních a filosofických problémů z pozic skepticismu. Taková platforma zde chyběla. Z těchto důvodů iniciovalo v roce 1999 společenskovědní sekce. Bylo nutné vytvořit program sekce, zajistit přednášející a společenství zájemců o setkávání sekce. Těchto úkolů se ujal ing. Rudolf Battěk.

První setkání sekce se uskutečnilo 8. 2. 2000 v antikvariátu Pavla Vachtla, člena předsednictva *Sisyfa*. Vznik sekce se setkal s velkým zájmem. Již v roce 2001 proběhlo 36 setkání vždy v pátek v 17 hod. jak popisuje aktivitu R. Battěka ve Zprávě o činnosti společenskovědní sekce za rok 2001. Setkání komplikoval nedostatek prostoru pro stále rostoucí okruh příznivců. Z iniciativy R. Battěka získala Společenskovědní sekce možnost setkávat se se svolením J. Gruntoráda nejdříve v prostorách Společnosti *Libri prohibiti*. Přibližně po půl roce se opět s pomocí R. Battěka mohla sekce scházet v prostorách PEN klubu v ulici 28. října. Později se v důsledku stěhování PEN klubu sekce dvakrát stěhovala, až našla trvalé místo

v prostorách PEN klubu v Národní knihovně v Klementinu.

Obsahově se sekce již od počátku nedržela jen užšího programu obhajoby racionality vědy a jejich výsledků proti všem formám iracionality, paranormality či mytologické ideologizace. R. Battěk režíroval setkání velkoryse. Jako zkušený politik a sociolog tematizoval přednášky jako rozpravy o lidské situaci. Jako disident, který prožil řadu let v komunistických žalářích, návštěvníky přísně selektoval. Jako moderátor sršel vtípem i optimismem, s nímž dokázal nedostatky společenských věd smířit s úspěchy věd přírodních. Patřil k těm zakladatelům Sisyfa, kteří povznesli laťku z hašteřivých vod do intelektuálních výšin kontrolovaných racionalitou. Nevyhledával nepřátele, ale kamarády. Jeho setkání připomínala pařížské salóny, jak je popisuje Stendhal nebo M. Proust. Nikomu se nechtělo odejít. V té době trvala setkání 3 až 5 hodin. V diskusích vystupovali jedinci s rozdílnou morálně ideovou a filosofickou orientací, ateisté i lidé nábožensky věřící. Takový kontakt umožňoval hlubší analýzu odlišných postojů i pokus o výraznější definici sekulárně humanistického pojetí člověka, společnosti a světa. První rok existence sekce byl natolik úspěšný, že si získal na pražské půdě zájem odborníků zvučných jmen.

Hosté zvučných jmen

Z řad hostů i našich členů uvádíme jména některých osob, které vystupovaly na setkáních: dr. Jaroslav Mácha s tematikou evoluce, docent Zdeněk Eis se věnoval problému skupinové identity a později tématu "vágnosti" v životě člověka. Historik Jaroslav Opat výrazným způsobem přiblížil postavu T. G. Masaryka. Docent Břetislav Fajkus poutavě rozebíral problém metodologie vědy a dr. Peter Zamarovský se věnoval ve svém vystoupení vztahu mezi fyzikou, metafyzikou a filosofií. Vystoupil též ombudsman JUDr. Otakar Motejl, který rozváděl empiricko sociologické problémy této ústavní funkce. Prof. Pavel Materna přibližoval opakovaně otázky logické sémantiky. Na úvod vždy zahrál jednu klavírní Chopinovu sonátu. Patrik Janda promluvil o řízení neziskových organizací a autor rozsáhlé Chaokracie Mirek Vodrážka nás okouznil svým chaokratickým feminismem. Mimořádně upoutal prof. Milan Machovec, když uvažoval o složité situaci člověka v tomto věku. K úrovni pátečních večerů bohatě přispíval také prof. Miroslav Kutílek a dr. Petr Brodský. Souběžně se setkáními „pátečníků“ se účastnili diskusí digitální formou i odborníci z redakčního okruhu elektronického časopisu Neviditelný pes, jehož filosofickou rubriku řídila Jitka Splitková. Ta dokázala spojit imaginaci umělce s neosobní oddaností službě vědy. Z. Jonák zde např.

v šesti číslech elektronického časopisu v článku s názvem FILOSOFIE: Imaginativní racionalita jako impuls ke vzniku nového paradigmatu vědy? 1-6 polemizuje s názory o metaforickém pojetí vědy, které v té době zaměstnávalo odborníky redakce časopisu Vesmír. Později navrhl R. Battěk dr. Z. Pokornému, aby se ujal organizace setkání. V následném období se o program sekce obětavě stará Zdeněk Pokorný, který přistupoval k problematice společenských věd jako důkladný systematik věd s důrazem na přesný pojmoslovný výklad struktury společenskovědních textů.

Referující i posluchači se pokusili jednak vytyčit zřetelnější hranice mezi přírodními a společenskými vědami, jednak upozorňovat na vzájemné přesahy. Tvrdé jádro přírodovědných teorií, které je orientováno na formulaci zákonů, sloužících k předvídaní vývoje přírodních procesů, si tak vysloužilo název TVRDÁ věda. MĚKKÉ vědy, zahrnující společenské a humanitní obory, se spíše opírají o metaforické a vágnější, obtížněji definovatelné pojmy a řečeno zjednodušeně mapují často neurčité struktury vztahů ve společnosti či kultuře. Výsledkem tohoto přístupu jsou metodologicky různorodé soubory teorií, které ve svém pluralismu poukazují na jedné straně na rozmanitost jevů, na straně druhé však umožňují, aby se jejich výkladu zmocnily i představitelé pavěd. Cílem nové orientace společenskovědní sekce bylo proto jednotlivé teorie představit a kriticky posoudit.

V prvních setkáních byly analyzovány kritické studie na aktuální témata:

- J. Krupička: *Flagelantská civilizace*
- O. A. Funda: *Znavená Evropa umírá*
- E. O. Wilson: *Konsilience*
- L. Kováč: *Lidstvo v ohrožení: potřeba syntézy přírodních a kulturních věd*
- R. Dawkins: *Sobecký gen*

Pátečníci se s oblibou pouští do aktuálních fenoménů.

Třeba teorie memů Richarda Dawkinse.

(Foto: www.sacskeptics.org)

Bylo nutno se kriticky vyrovnat s aktuálními, matoucími společenskovedními teoriemi. Jednou z nich byla v době, kdy vyšla kniha R. Dawkinse, aktuální tematika memů. Oproti pomalé přírodní evoluci s jejími replikátory GENY se uvolnil publikační boom s teorií, která při výkladu společenských jevů upřednostňovala před geny kulturní replikátory - memy. S jejich pomocí se někteří teoretici snažili vypořádat s jevy, které doposud zkoumala historie, psychologie, sociologie či biologie. Dalším námětem k přemýšlení byl postmodernismus, který tvrdí, že věda prosazuje násilím vlastní názor, zatímco z jeho pozic je nutné respektovat úlohu i ostatních názorů.

Důsledkem stále promyšlenější programové struktury, rostoucí úrovní přednášek a prestiží referujících, byl enormní nárůst návštěvníků sekce. Ve Zprávě o činnosti Sisyfa za rok 2001 konstatoval Jiří Heřt, že Společenskovední sekce, která se schází pravidelně v týdenních intervalech v tomto období „velice aktivně pracovala“.

Pozvání pro každého

V souhrnu lze říci, že společenskovední sekce představuje společenství lidí organizačně spjatých s Českým klubem skeptiků Sisyfos. Protože setkání se uskutečňují v pátek, začali se účastníci označovat jako pátečníci a byla jim nejen názvem, ale i svobodnou racionální diskusí vzorem prvorepubliková setkání s T.G. M. Někdy se to dařilo, někdy méně. Scénář setkání společenskovední sekce spočíval v tom, že přednášející vystoupí na ohlášené téma. Čas setkání se z původního neomezeného prostoru omezil na cca 3 hodiny. Po skončení přednášky, zpravidla v polovině stanoveného času se slova ujali posluchači a ohledávali dané téma z hlediska jeho sloužitelnosti se zkušenostmi odborníků z různých oborů a profesí. Střetávali se

matematici, filosofové, fyzici, psychologové, lékaři, apod. Referující musel, měl-li obhájit svůj názor, volit obecně přijatelné vědecké argumenty.

Pravidelnými účastníky i hosty jsou lidé různých přesvědčení a názorových pozic. Pro zachování maximální rozmanitosti jak témat, tak přednášejících se snažíme nikterak nelimitovat jedno či druhé. Vycházíme ze svobodné volby každého účastníka, kterou ctíme jako jeden z pilířů skutečné parlamentní demokracie. Mezi pátečníky je vítán každý skeptik, který má co sdělit a kdo ctí elementární pravidla argumentační korektnosti.

Od roku 2007 má společenskovední sekce vlastní webovou stránku (www.patecnici.wbs.cz), na níž jsou zveřejňovány aktuality, seznam jádra členů sekce, názvy témat i příspěvky členů k zajímavé problematice. Autorem je dr. Marek Matějka, který také zvýšil návštěvnost sekce tím, že mezi pátečníky zve své skeptické studenty. Jeho zásluhou se věkový průměr účastníků snížil z 50 - 60 roků na 30 - 40 let.

Nejlépe vyjadřuje společenskou úlohu pátečníků řeč čísel. Za deset let se zájemci o přednášky setkali cca 500 krát a v průměru se setkání účastnilo 25-30 zájemců.

Opakujeme, že přivítáme na našich setkáních každého člena Sisyfa, včetně jeho hostů a poskytneme i možnosti, aby se kterýkoliv z účastníků přihlásil se svým referátem u dr. Z. Pokorného. Abychom zvýšili informovanost o jednotlivých přednáškách, budeme vyžadovat stručné rezumé, které se bude objevovat také na webových stránkách Sisyfa.

Za organizátory „pátečníků“ Zdeněk Jonák, Miroslav Kutílek, Petr Brodský a Dušan Krajčí

BÍDA POP-PSYCHOLOGIE ANEB SELHÁVÁNÍ PSYCHOLOGICKÝCH ELIT V MEDIÁLNÍ DOBĚ ZBYNĚK VYBÍRAL

Psychologové mají v současnosti reálnou moc jako experti, ale i jako mediální mluvčí a životní rádci. K tomu, jakým způsobem a nakolik odpovědně se této role chápou, se vyjadřuje „z pohledu zevnitř“ jeden z nich.

Nedávno psycholog Jiří Dan, posuzující uchazeče na soudcovská místa, sebevědomě prohlásil, že pozná podvodníky z testů. A dodal: „Upozorňuji, že když promluvíte s nějakým profesorem psychologie, řekne vám, že

toto není možné. Tomu já se mohu smát. Předpověděl jsem u lidí s určitými rysy selhání. A oni pak selhali.“ Podobné výroky Jiřího Dana byly následně po právu kritizovány a medializovány. Zazněla i kritika kolegů psychologů. Poznat inteligentní podvodníky z testů totiž možné není. A nepozná je ani Jiří Dan. Proč to tedy tvrdil?

Psychologovy pochybné výroky vyvolaly další otázky. Nemám teď na mysli otázku o přenechávání velké pravomoci psychologům v některých oblastech spo-

čenského fungování. Myslím na otázky jiné. Například: Jak kvalitně vystupují psychologové v médiích? A také: Kam dospěla medializovaná podoba populární psychologie – oboru, který má stále „auru“ výjimečného nástroje poznání? V tomto směru byla mírně nabubřelá slova Jiřího Dana jen kapkou v moři.

Psycholog k použití

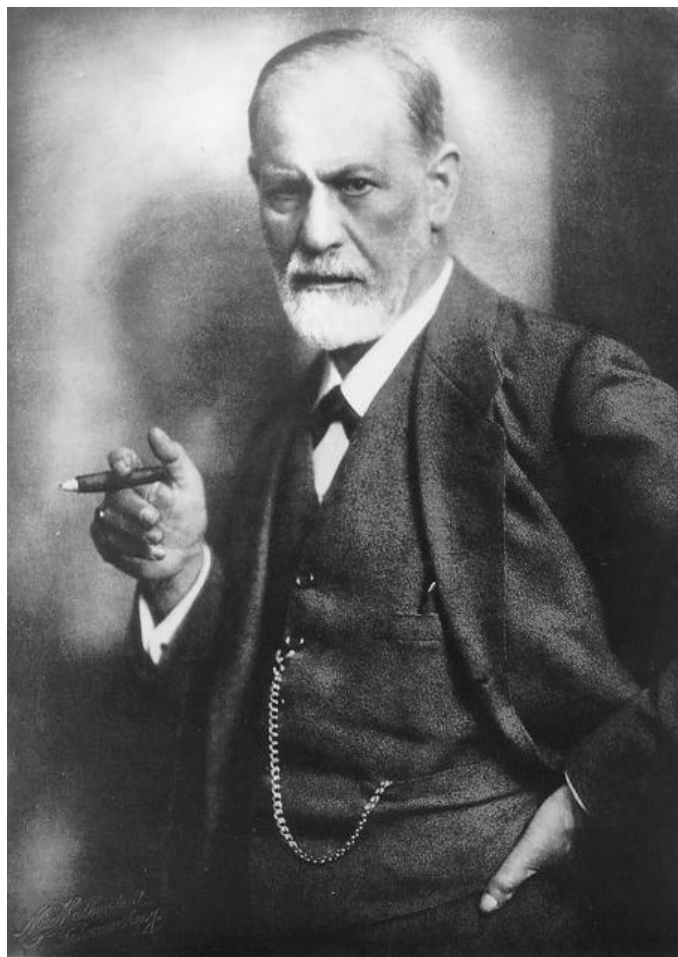
Nelze si snad ani představit téma, na které by se novináři každodenně neptali psychologů. Pátek 19. února. Moderátorka zpovídá v interview na ČT 24 psychologa Jeronýma Klimeše: Co si myslí o zájezdech pro plyšáky? Psycholog svede řeč na „kvalitní manželství“ a mentalitu „danou dvěma miliony let evoluce“, na savany, džungle a na city („Když se lidi řídí city, autentické city je vedou do pekel!“). V rychlém sledu předvede v rozhovoru jako na forbíně loutkového divadélka marionetu Freuda, lovce ze savan, Goetha i s trpícím mladým Wertherem, loutku Máchy v náručí s Májem („Ti rozervanci!“), ukáže na necudný „mladý holky, který mají poměrně hodně uvolněný vztah k sexu... a ony fotí akty“, a nádavkem po jevišti provede zveličenou depresi („Tydlety deprese, které dnes opravdu vládnu modernímu světu...“). Otázky novinářky více či méně ignoruje.

Redaktorka se ptá například na to, jak se má člověk dnes orientovat v roztržštěných a mnohdy absurdních podnětech, servírovaných médií a zážitkovými agenturami. A psycholog, jako by odpovídal z cesty, jí na to řekne: „Největší problém je, že jsme po druhé světové válce opustili hranici hladu. Dnes nenajdeme v České republice lidi, kteří by trpěli hladem.“

Po ruce má i méně srozumitelné sentence: „Když něco cítím, je to imperativ citu.“ Mluví o tom, co je mu blízké. Lidé se k sobě potřebují tulit, potřebují sex, on přece neopustí ženu se třemi dětmi. Co si myslíte, pane psychologu, o Facebooku? Odpověď (doslova): „... spousta lidí na tom zařve, spousta lidí si na tom utopí životy, budou se tam plácet, teprve ty lidi, který vidí ty osudy těchto ztroskotanců...“ Gradace do forte fortissima: Naším úkolem, vážení, je: „Přežít ve světě, kde je Facebook!“ Takto mluví před kamerou psycholog. Expresivně, na žádnou otázku neřekne, že neví (přitom by mohl; nemusíme na všechno znát odpověď!), to spíš odpoví něco „svého“, co s dotazem nesouvisí, přehání, vede paralely přitažené za vlasy, zobecňuje, zjednodušuje, kreslí čerty na zeď. Je to smutné, ale takto vypadá dnešní produčování psychologů po agoře.

To že říkají vědci?

Jiný druh psychologického vábení: O deset dní dříve jsem v pořadu ČT Partnerské vztahy aneb Návod na přežití poslouchal Petra Šmolku, nejznámějšího manželského poradce. Také poučné. Jak ví, jako expert na manželství, že se určitý jev vyskytuje? Odpoví: „Dost často jsem se setkával s tím, že...“ A jak ví, že se něco

Sigmund Freud je oblíbenou postavou pop-psychologů.

mezi partnery neděje? „Za celou dobu jsem se nesetkal s tím, že...“ Argumentace zkušenostmi, budiž. Zněly však jen věci povědomé, banální, stokrát omleté. Nic nového. Tak trochu mluvení, aby se zaplácl čas. Točení klikou flašinetu. I takto vypadá „ta naše psychologie česká“. V názvu pořadu zformulovaná podstata toho, co Petr Šmolka na obrazovce a v časopisech po léta dělá. Je povoláván, aby rozdával návody. Je novodobým instruktorem pro lidské prožívání a chování. S oprávněným daným praxí. (Vsuvka: Na tom by nebylo nic špatného. Ať psychologové instruuji. Jenom – nemělo by to skřípat jako ten starý flašinet...)

Někdy zůstává nad domýšlivostí rozum stát. Psycholožka Laura Janáčková v Lidových novinách, v příloze Relax 20. února: „Zcela přesně dokážeme z gest a komplexního pohledu na člověka vyčíst, jaký vůbec je.“ Není to pravda, nedokážeme. Laura Janáčková by nebyla schopna předložit jediný seriózní vědecký důkaz pro své tvrzení.

Psychologové dnes vytvářejí kulisu v médiích asi jako každodenní baviči. Z odborného hlediska tlachají, šíří polopravdy, ale i úplné nesmysly. Svět vykládají s mechanickou lineární kauzalitou. Příklady si berou od etologů a sociobiologů, jako by chování slepice a člověka bylo jedno a totéž. – Toto že říkají vědci? My zde ale nehovoříme o psychologii jako o vědě.

Baviči, nebo popularizátoři?

Vědci by neměli šířit hlouposti. Baviči mohou. Se soudobou psychologií je jedna potíž: přibližně od 60. let minulého století se začala výrazněji štěpit do dvou cest (jež tu mimochodem obě existují od samého vzniku vědecké psychologie – tedy od 80. let 19. století). Odjakživa bylo lákavé nechat nahlédnout čtenářům do tajů lidské psychiky. Kniha *Mind Power* (Síla mysli) Bernieho Zilbergelda a Arnolda Lazaruse z roku 1987 není první toho jména. První Sílu mysli vydal v roce 1903 Albert B. Olston (vyšla mimochodem znovu po sto letech). Odnož vědecká a odnož popularizačně zjednodušující (sem patří především knižní „rádci“, návody, časopisecké či televizní „poradenství“ a popularizační kázání) mají společný slovník (termíny jako porucha osobnosti, rozvod, stres) a psychologové často hrají v obou orchestrech.

Samozřejmě jsou mezi námi i „jenomvědci“ a „jenompopularizátoři“. Na jedné straně se věda někdy izoluje v nedůvěře k popularizačnímu zjednodušování, na druhé straně problémem popularizování se stalo to, že už ani nepopularizuje. Nevychází totiž z vědy, ale z vlastních tradovaných floskulí, polopravd, stereotypů a do lepolel zjednodušených pouček. Popularizátoři nezprostředkovávají vědecké poznání ve srozumitelnější formě. Oni ho často vůbec neznají. Jinými slovy: Problémem není popularizace vědy. Dobrou popularizaci by všichni přivítali.

V takzvané popularizační psychologii se převalují – někdy po desetiletí – mylné názory, slovní skeče, slogany, poučky a cifry určené pro ohromení. Vytáhnete z takového rybníka leklou rybu a zas ji tam hodíte. Neverbální složka našeho sdělení tvoří 55 procent! Plác. Vokální 38 procent. Plác. Taková čísla si dál plují v rybníčku nesmyslů, než je zase (brzy!) někdo použije. (Bez ohledu na to, že proti podobným generalizacím se ohradil už i autor zmíněných čísel, kalifornský psycholog Albert Mehrabian, který k nim došel na základě velice omezeného a metodicky sporného pokusu, který před třiačtyřiceti lety uskutečnil s několika studentkami a který se týkal pouze sdělování emocí.)

Rybníček má dnes i svůj název, a sice pop-psychologie (pop-psychology). Je populární mezi lidmi. Je populární mezi těmi, kdo vytvářejí agendu médií. Novináři mají pokleslou podobu psychologie rádi – anebo ji jenom potřebují. Pro oživení, zpestření. Možná i pro zdánlivé verifikování nesmyslů. K verifikování banálně známých „pravd“ si povolávají psychology. Přece jen: Když to tvrdí psycholog? Označení naší profese, bůh ví proč, stále vypadá dobře.

Způsob, jakým pop-psychologové vycházejí vstříc tomu, co od nich manažeri médií chtějí, nápadně připomíná vysvětlování původu Malého prince. Pop-psycholog je ten, který rád předvede své „znalosti“ způsobem: „Planeta, odkud pocházel, je asteroid B 612.“ (Srovnej: 55 procent, 38 procent.) Hodit jen tak odborným termí-

nem (např. narcismus, hraniční porucha) nebo cifrou má jeden dopad. Tázající vám dají pokoj s otázkami – „přesvědčíte je“. Jim totiž stačí zaslechnout cosi „odborného“. Termíny vyvolávají psychologové zdání odbornosti, tvrdí anglický kritický psycholog Ian Parker v knize *Revoluce v psychologii* (2007).

Jak snadno na to pop-psychologové hřeší! „My, kdo chápeme život, se vůbec nestaráme o čísla,“ říká čtenářům vypravěč Exupéryho Malého prince. A tak mě napadá: Kolik psychologů vlastně chápe život? Tak, že ze sebe nemusejí „dělat chytré“ pomocí slov a oslňovat čísla (a názvy asteroidů)? Je jich vůbec dost?

Poradci, terapeuti a šamani

Některí psychologové jsou spíš... podivíni. Brno bylo letošní zimu zasypáno letáčky psychologa Pavla Veselého. Všechny měly křiklavé titulky: Síla muže. Světlo ženy. Konstelace. Partnerství a já. Regresní terapie. Skupiny, kde objevíte pravé já. Oshovy meditace. Zavřeli jste svá srdce? Je čas je otevřít!

Psycholog Veselý společně se svou ženou (původně zdravotní sestrou, jež před pár lety „zemřela a narodi-

Pop-psychologové si pletou vědu se šamanismem. Případně se zábavním průmyslem.

la se bez ztráty těla“ a nyní je jejím otcem Bůh-Slunce a matkou je jí Země) přednášejí o požehnání duchovního srdce, temné noci Duše, ale (sex přece jen prodává také) i o početí a penisu.

Jiří Kulka je v Brně terapeutem takzvané pozitivní psychologie. Proslul mimo jiné tím, že v rámci terapie vezme tu a tam kytaru (pár akordů zabrnkal už i do televize, média ráda šíří rarity). Klientům v terapii doporučuje – opět mimo jiné – kupovat své kazety. Ukázky z jeho CD si může ostatně poslechnout kdokoliv na internetu. Pozoruhodné je, co uvádí v životopise (rovněž na internetu): „1999 – za vynikající pracovní výsledky zařazen do americké encyklopedie významných osobností současnosti Marquis Who's Who in the World (Kdo je kdo ve světě).“ Málokde jsem narazil na průzračnější důkaz narcismu. Anebo známku hlouposti? Copak pan Kulka neví, jak se podobné knihy (= ješitnost uspokojující paskvily Who is Who) vyrábějí? Kulka o sobě píše, že je klinický psycholog, ale také mystik. Inu, proti gustu žádný dišputát. Kdyby... Kdyby tady nešlo o pověst psychologie jako vědy.

Učitelé, funkcionáři, školitelé

Za neutěšený stav psychologie u nás nesou odpovědnost její „elity“. Uvozovky přidané k hodnotícímu slovu elita mají naznačit, že (někdy) jde jen o funkcionáře – vedoucí společností, asociací, kateder, časopisů... Ale často šlo či jde o osobnosti, o modelové „vzory“ pro to, jak se mají chovat mladší psychologové v oboru. Mnozí z nich tyto mladé novice v psychologii dále školí.

Petr Šmolka byl dlouholetým prezidentem Asociace manželských a rodinných poradců a již dvě desetiletí prezentuje úroveň, obsah a styl poradenství partnerům. Dělal tak v Blesku, v časopise Maminka, na Primě, v knížkách, na konferencích, na fakultě, v podstatě kdekoli. A slouží i jinak. Když odchází Regina z Vyvolených (kdo by si dnes vzpomněl...), ochotně to komentuje pro celostátní deník. Proč se zabíjejí na Vánoce kapři? Odpoví vám Petr Šmolka. Archiv jeho rad a jejich analýza dnes vydá na diplomovou práci. Odborná úroveň si zaslouží být podrobena kritice. Nad jediným (delším) Šmolkovým časopiseckým textem zpravidla se studenty identifikujeme více než deset slabých míst. Například? Generalizace (mj. o mužích a o ženách), bagatelizování, šíření stereotypů, nálepkování lidí...

Jaroslav Šturma je dlouholetý předseda Českomoravské psychologické společnosti. Zároveň je představitelem takzvané terapie pevným objetím a šířitelem učení Jiřiny Prekop. Tato populární (a popularizační) psychologička, působící v Německu, šíří zvláštní přístup, jakým se údajně má zacházet s problémovými a neklidnými dětmi. V USA se však holding therapy stala předmětem vážných odborných debat i soudních sporů. Při tomto způsobu zacházení s dětmi a dospívajícími (při pevném držení trvajícím i několik hodin) jich několik zemřelo. U nás Prekop publikuje v nových vydáních knížku Malý

tyran, dávající nešťastným názvem – implicitně – dětem za vinu, že jejich rodiče nezvládají výchovu. Nálepka malý tyran se kvůli příslušníkům stavovských elit stala – podobně jako nešťastný a odsouzeníhodný termín deprivant – v pop-psychologii časopiseckých a internetových rubrik velmi oblíbenou. Čelná psychoterapeutka Jitka Vodňanská se již před lety stala buddhistickou mniškou, přitom dále školila nové psychology v psychoterapii. A zkoušela zkušené psychology na závěr vzdělávání v supervizi. Její mnišství by nemuselo být v rozporu s psychologickou vědou, kdyby ve své vzdělávací roli nelegitimizovala šamanství a nešířila zjevnou iracionalitu (viz např. pravidelná okénka J. V. v časopise Regenerace). Jeroným Klimeš (MF DNES, 11. ledna 2010) se zas uvolil diagnostikovat „na dálku“. Novináři po něm chtěli, aby sestavil profil Viktora Koženého. A on souhlasil. Nic takového však odborná psychologie nepřipouští. Jeroným Klimeš, velmi často zviditelněný český psycholog, tak znehodnotil pověst psychologie. Na to, co provádí v médiích, se (někdy) nedá dívat jinak než jako na zaprodání zábavě a jako na provádění jistého druhu věšteství, pro které zneužívá název psychologie. MF DNES: „Co vy byste mu (Viktoru Koženému) radil jako psycholog?“ Jeroným Klimeš: „Po duševní stránce by ho z toho mohla dostat práce... s lopatou.“

Lopatou po hlavě psychologie...

To, co ve veřejném prostoru provádějí elity v psychologické obci, vůbec není nevinné. Bizarnost některých z nich bychom mohli i tolerovat (či brát je jako potřebnou sůl), kdyby tady byl dostatek jiných, fundovaných a seriózních představitelů. Kdybych se mohl opřít o dobré „jádro“ oboru. O psychology srozumitelně popularizující vědu v médiích. Nic víc, nic méně.

Dlouhodobým selháním české psychologie je úroveň popularizačního měsíčníku Psychologie dnes. Psychologie je zde procentuálně (co do plochy) zastoupena spíše nepatrně, měsíčník je otevřen skoro každému, psychologickému fušerství se otevírají dveře (článek o terapii tmou, nezodpovědná propagace rodinných konstelací, různé typologie tchyní od Tomáše Nováka a podobně). V Českomoravské psychologické společnosti a unii stavovských asociací se v podstatě neřeší odborná úroveň psychologie ani dodržování etického kodexu.

Já tobě a ty mně?

Před časem jsem četl esej o grafickém designu, ve kterém Michal Rydval popsal dnes dominující pop design. „Jde o práce postavené na jednoduchém a jasně čitelném nápadu, vtipu živě reagujícím na aktuální trendy, a překládající je bez nějaké další kreativity, mechaniky; módní barvy, písma, práce s fotografiemi, rychlé výroby.“ (A2, č. 36/2008) Za slovy o designu jsem viděl proud jednoduchých, v podstatě nekreativních, ale čtivých populárních knížek o psychologii, šířících mechanicky stále totéž, nejspíše rychle psaných (rychle vyrá-

běných)... Laura Janáčková a Petr Weiss spolu nedávno publikovali knížku *Komunikace ve zdravotnické péči* (Portál 2008). Odborná úroveň příručky je bohužel na úrovni pouček typu: Pacient, který se při hovoru drbe za uchem, vám lže. Podobné hlouposti šíří autorka i jinde (včetně LN). V čem že je ta hloupost? V jednoznačném výkladu, schematičnosti, překonanosti, ve víře v objektivně vyložitelná gesta a postoje těla. Odborná psychologie je dnes o mílový krok dál.

Weissův podpis pod takovouto publikací není věc zanedbatelná. Jako jeden z mála profesorů v klinické psychologii v České republice má jistou zodpovědnost, mimo jiné za posuzování vědecké práce svých kolegů. U habilitačních řízení, u jmenovacích řízení. Řeklo by se, že svou pověst může podobnými příručkami prohodit. Ale patrně to nikomu nevadí. A dokud to vadit nikomu nebude, budou vycházet další jím zaštitěné příručky. Nedávno Laura Janáčková vydala svou další knížku *Praktická komunikace pro každý den* (Grada 2009), opět s podobnou (přízemní) odbornou úrovní. Znovu svého druhu leporelo pro dospělé. Tentokrát bez spoluautorství Petra Weisse. Přesto profesora Weisse v knize najdeme: nejenom citovaného, ale hlavně jako recenzenta knihy. Rozbor obsahu zmíněných dvou knížek by ukázal, že u pana profesora jde o odborné selhání. Nebo slepotu.

Jánabráchismus vedl vždy k vytváření úzce provázaných profesních vztahů, propletených loajalitou, pseudovzájemností a krytých zdánlivou kolegií.

Nesud'me černobíle

Jakožto psychologové bychom neměli druhé osoby, vztahy či souvislosti vykládat černobíle. Naším úkolem je neredukovat druhé lidi na jejich nemoc, poruchu nebo problém. Uvědomuji si, že jsem se zde i o tuzemské pop-psychologické elitě mohl vyjádřit „vyváženěji“. Ale ustrašeným postojem typu „nedotknout se toho či onoho“, stejně jako laxní shovívavostí k chybám nebo smířlivou (rezignovanou?) kolegií neposuneme obor tak, aby byl kvalitnější. Navíc v ústraní vykonávanou dobrou (snad i slabiny kompenzující) prací ze sebe nikdo nesnímá zodpovědnost za to, že nedobře ovlivňuje generace nových psychologů svým veřejným vystupováním. Ne každé mediální vystoupení psychologa je špatné. Četl jsem řadu dobrých komentářů, esejů i staccatových vyjádření. Pro psychology není jiné cesty než s médií spolupracovat. Jsem přesvědčen, že to lze tak, aby se obraz psychologie na veřejnosti nepoškozoval. V etickém kodexu psychologů se zapovídá narušovat důvěru k psychologické profesi. Tento esej byl napsán proto, aby důvěru v psychologii posílil. Mimo jiné poukázáním na to, že jsme schopni kritické sebereflexe své činnosti.

Autor je psycholog a psychoterapeut, vede Katedru psychologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Text vyšel v Lidových novinách a vyvolal obrovskou odezvu jak mezi dotčenými psychology, tak vůbec v celé psychologické obci.

PORODY DOMA: TROJNÁSOBNÉ RIZIKO SMRTI PRO DĚTI LUDMILA HAMPLOVÁ

Když prestižní vědecký časopis Lancet zveřejnil informace o rizicích domácích porodů, okamžitě se zvedla vlna protestů proti informacím, že podle vědců je porod doma hazard s životem dětí. Opravdu lékaři rizika zveličují? Kolik žen vůbec rodí doma a co je k tomu vede?

Porody doma vždy vyvolávají silné emoce. Mezi jejich příznivci a odpůrci panují značně napjaté a nepřátelské vztahy. O to větší rozruch vyvolaly informace, které zveřejnil prestižní vědecký časopis Lancet. „Ženy mají právo zvolit si místo porodu, ale nemají právo vystavit své děti riziku,“ varuje časopis, který publikoval výsledky výzkumu, který zahrnoval 500 000 porodů z mnoha vyspělých zemí (USA, Kanada, Švýcarsko, Austrálie a Nizozemí). Data z něj prokazují, že při plánovaných domácích porodech je riziko úmrtí dítěte dvojnásobné oproti porodu v nemocnici. Riziko neonatální úmrtnosti doma roste na 0,2 % oproti 0,09 % v porodnicích. Pokud se odečtou data o dětech s vrozenými vadami, pak riziko úmrtí vzroste dokonce na trojnásobek. Přesto čes-

ké porodní asistentky a jejich příznivci hovoří o tom, jak jsou porody doma bezpečné.

Riziko pro děti je vyšší, pro matky naopak

Hlavní příčinou větší úmrtnosti novorozenců při domácích porodech jsou problémy s dýcháním a špatné pokusy o resuscitaci. „Jde o dva faktory spojené s nedostatečnou praxí porodních asistentek a nedostatečným vybavením ve srovnání s nemocnicemi. Například v USA je pouze třetina domácích porodů vedena certifikovanou porodní asistentkou,“ upozorňuje Lancet. Konkrétní data o plánovaných domácích porodech v Česku chybí, protože se provádí v poloilegalitě. Podle odhadů České gynekologicko-porodnické společnosti (ČPGS) u nás každý rok proběhne zhruba tři sta plánovaných domácích porodů. Jejich počet přitom nijak výrazně neroste. Údaje o tom, kolik z nich vede porodní asistentka a které se odehrávají bez jakékoliv pomoci zdravotníka, chybí. Nejčastějším důvodem pro porod bez asistence je to, že porodní asistentka nestačí včas přijet anebo rodi-

če plánovaně chtějí родit bez ní.

Podle časopisu Lancet problémy během domácích porodů nastávají, když je nutný převoz rodičky do nemocnice. Například data z Nizozemí, kde se tradičně až třetina porodů odehraje doma, je až 40% prvorodiček, které začnou plánovaně родit doma, převezena do nemocnice kvůli komplikacím během porodu. Data z Česka opět chybí. Obvykle se ale lékaři setkávají s výmluvou, že šlo o překotný porod, a porodní asistentka byla u rodičky „náhodou“ na návštěvě.

Podle časopisu Lancet se domácí porody zdají dobrou volbou pro nízko rizikové rodičky, u kterých se neočekávají komplikace. Ve srovnání s nemocničními porody jsou domácí spojeny s kratší rekonvalescencí, méně zásahy ze strany zdravotnického personálu, slabším poporodním krvácením a méně infekcemi. Lancet však upozorňuje, že tato data pocházejí z malých studií a nelze je považovat za zcela spolehlivá. „Domácí porod je možný pro matky s nekomplikovaným těhotenstvím, které jsou poučeny o rizicích, mají osobní péči porodní asistentky (zahrnující dobré schopnosti resuscitace a akreditaci ze strany místních orgánů) a žijí v místě, které umožňuje rychlý přístup k porodnické péči,“ informuje časopis. Ve Velké Británii tvoří domácí porody 3% ze všech porodů, v USA 1%.

Konkrétní informace o počtu domácích porodů a komplikacích při nich vzniklých neexistují. Podle ČPGS k vážným poškozením novorozenců, případně úmrtím, dochází každý rok. Například vloni v létě asistovala jedna z nejznámějších porodních asistentek propagujících porody doma při porodu dítěte, které po narození nedýchalo. Podle informací Zdravotnické záchranné služby hl. m. Prahy neprovedla před příjezdem lékaře resuscitaci. Dítěti selhal krevní oběh, došlo také k poškození mozku a centrálního nervového systému. Dítě bojovalo několik týdnů o život, sice přežilo, ale s těžkým a nevratným postižením.

Porody doma jsou bezpečné, když jste zdravá

Se závěry časopisu Lancet nesouhlasí britské profesní sdružení porodních asistentek Royal College of Midwives. Podle něj jsou porody doma ve Velké Británii bezpečné a závěry studie nelze považovat za spolehlivé, protože se zkoumaly podmínky v různých zemích světa. „Poskytujeme služby porodními asistentkami, které jsou kvalifikované a zkušené pro péči o doma narozené děti a oživování novorozenců. To je možná rozdíl oproti jiným zemím z výzkumu,“ uvedla Mervi Jokinen z Royal College of Midwives. Jiné studie podle ní dokazují, že domácí porody nejsou spojeny s žádnými zvýšenými riziky pro novorozence a naopak přinášejí pozitiva pro matky. Porod doma ale stále zůstává volbou pouze pro zcela zdravé ženy, jejichž těhotenství probíhá bez problémů. Jenže dopředu není možné určit, u kterých i zcela zdravých žen dojde k nepředvídatelným komplikacím, kdy budou bojovat o život.

Podle britské odborné společnosti gynekologů Royal College of Obstetrician and Gynaecologist jsou plánované domácí porody skutečně spojeny s menším počtem zásahů ze strany zdravotnického personálu. Na druhé straně domácí porod je podle odborníků naprosto nevhodný pro ženy s rizikovým těhotenstvím. Navíc i přes pečlivý výběr ze strany britských porodních asistentek nelze vždy spolehlivě předpovědět, jak bude porod probíhat.

Věřila jsem svému tělu

Nejčastěji ženy k porodu doma vede možnost porodit bez zásahů ze strany zdravotníků, snaha prosadit si svoji představu u porodu i blízkost všech členů rodiny. Některé z nich se obávají příliš zasahující péče lékařů a případného porodu císařským řezem, další dávají přednost přirozenějšímu přístupu ze strany porodních asistentek. Také mnohdy věří tomu, že porod doma pozitivně ovlivní další fyzický i psychický vývoj jejich dětí. Tato iracionální víra je pro ně natolik zásadní, že často odmítají i jakoukoliv lékařskou péči v průběhu těhotenství. Například vyšetření ultrazvukem považují za zdraví ohrožující.

Své zážitky s porodem doma popsala deníku Guardian Jemina Kiss. „Instinktivně jsem se cítila dobře a věřila jsem svému vlastnímu tělu, že porod není ve své podstatě lékařským procesem,“ vzpomíná na své těhotenství. Loni v červenci porodila doma ve vodě svého syna vážícího více než 4,5 kg a to navzdory doporučení svého lékaře. „Byl tak velký, krásný a naprosto dokonalý,“ popisuje. Kvůli synově velikosti ale ztratila litr krve a byla nutná její hospitalizace v nemocnici. Tu sama považuje za strašlivou, protože musela brát léky a nebyla schopná ani zmáčknot tlačítko pro přivolání sestry. Přesto by znovu rodila doma, aby svému synovi mohla dopřát krásné přirozené narození bez jakýchkoliv léků. „Doufám, že způsob, kterým přišel na svět, s ním zůstane navždy. Já bych neměnila nic,“ přiznává Jemina.

Naprosto odlišně se na porody doma dívá Liz Fraser, která zveřejnila své názory v deníku Daily Mail. Rodila třikrát jako mladá a zdravá a vždy měla bezproblém-

Porody doma jsou podle Lancetu zbytečný hazard s životem dětí.

(Foto: nytimes.com)

mové těhotenství. Patřila tedy pro nízkorizikové rodičky, pro které je domácí porod vhodný. „Dva mé porody s nízkým rizikem byly mnohem složitější, než kdokoli předvídal. Bylo štěstí, že jsem rodila v nemocnici, kde byla okamžitě k dispozici lékařská pomoc,“ vzpomíná. Porod je podle ní předem nepředvídatelný děj, který ne-

lze předvídat a ani ovládat. Proto se kdykoliv může zvrtnout. „Pro mě každý, kdo chce родit doma, nejen velmi riskuje, ale také je neuvěřitelně sobecký. Sama jsem rodila třikrát, přesto by mě nikdy nenapadlo, že bych rodila na Ikea koberci v našem obývacím pokoji,“ je přesvědčená Liz.

HOMEOPATIKA ZE SUPERMARKETU? LUDMILA HAMPLOVÁ

Americký obchodní řetěz Wal-Mart nabízí homeopatika ve své běžné nabídce. Stačí je přidat ke svému víkendovému nákupu. Dočkáme se homeopatik v českých supermarketech?

K lékům i léčivým přípravkům, mezi které homeopatika patří, se dá dostat všelijak. Americký obchodní řetězec přišel s novinkou a homeopatika nabízí vedle ostatních potravinových doplňků a prodává je i přes internet. Zhruba za 10 dolarů, tedy asi 200 korun, si můžete homeopaticky léčit nachlazení nebo problémy s ušima. Prodej homeopatik není nijak omezen a koupit si je může úplně každý. Je možné, že by k něčemu podobnému došlo i v Česku? Mohla by se homeopatika prodávat úplně volně? A co tomu vůbec brání?

Víte, co kupujete?

Na prodej homeopatik řetězcem Wal-Mart upozornila americká James Randi Educational Foundation JREF (Vzdělávací nadace Jamese Randiho), kterou kontaktovala dětská lékařka, jejíž malý pacient byl léčen homeopatickým přípravkem koupeným v supermarketu. Jeho matka ani nevěděla, co dítě vlastně bere, jen kde homeopatikum koupila. Šlo o přípravek s názvem Ring Relief, který má léčit nepříjemné pískání v uších neboli tinnitu. Jenže jeho účinnou látkou je benzalkonium-chlorid, tedy desinfekce používá například při drobných škrábnutí nebo provedení piercingu. Avšak při pískání v uších je jakákoliv desinfekce k ničemu. „Tinnitus může mít celou řadu příčin, ale žádný z nich nemá souvislost s bakteriální nebo virovou infekcí ucha. Tento přípravek ani nemůže mít deklarované účinky,“ upozorňuje na svých stránkách JREF.

Ještě zajímavější je další prodáváný přípravek a to Oscilliococcinum. To by mělo pomáhat při nachlazení a také zmírňovat průběh chřipky. Zajímavá je ale účinná látka, která je stejně jako u jiných homeopatik v téměř nezatelné koncentraci. Jde o Anas Barbariae hepatis Et Cordis neboli výražek z jater divoké kachny pizmové. „Neexistuje jediný důkaz o tom, že by tato látka měla jakékoliv protivirové účinky. Stejně neexistuje žádný důkaz, že by chřipka nebo nachlazení má nějakou souvislost s játry,“ vysvětluje JREF. Nadaci vadí, že obchodní řetězec prodává jako „léky“ přípravky, které ne-

obsahují prakticky žádnou účinnou látku a navíc i stopy údajné účinné látky nemají s léčbou nemocí nic společného, protože chybí jakékoliv důkazy o jejich účinnosti. Přesto se prodávají. Rozhodnutí o tom, zda přípravky fungují, tak zůstává na spotřebiteli. Žádné objektivní informace se od prodejce nedozví.

ČR: Homeopatika jen z lékárny

V Česku se stejně jako v jiných státech Evropské unie na homeopatika nahlíží jako na léčivé přípravky a to navzdory tomu, že před uvedením na trh nemusí dokazovat svoji účinnost, pouze bezpečnost. Z pohledu zákona tedy nejde jen o „cukrové kuličky“, ale o léčivý přípravek, byť nemusí prokazovat svoji účinnost. Tedy, to že se homeopatika prodávají v lékárnách anebo je doporučují sami lékaři, nic nevypovídá o jejich účinnosti. Pouze je jisté, že vám jejich užívání nemůže ublížit. Je to podobné jako s potravinovými doplňky, ty taky nejsou zkoumány z hlediska účinnosti, ale pouze bezpečnosti. „V případě homeopatických přípravků v ředěních, která jsou k dispozici na trhu v ČR, by nemělo dojít k ohrožení zdraví pacienta ani v případě, kdy pacient přípravek použije nesprávně,“ informuje na svých stránkách Státní ústav pro kontrolu léčiv (SÚKL). „U takto registrovaných přípravků není v rámci registračního řízení vyžadováno klinické hodnocení přípravku (kontrola účinnosti), na jehož základě by Státní ústav pro kontrolu léčiv mohl schválit doporučené indikace u homeopatických přípravků,“ stojí dále na stránkách SÚKL. Oficiál-

Je libo homeopatika? Stačí si skočit do Wal-Martu.

ně se tedy nedozvíte, k čemu homeopatika používat a co mají léčit, protože to nelze nijak objektivně zjistit. Máte ale jistotu, že se jimi neotrávíte.

Navzdory této skutečnosti jsou u nás homeopatika prodávána hlavně v lékárnách případně v ordinacích lékařů nebo v internetových lékárnách, ale i ty se musí řídit poměrně přísnými pravidly prodeje. Z pohledu zákona jde o léčivé přípravky a ty patří jedině do lékárny. Nikde

jinde si je oficiálně koupit nesmíte. Přitom homeopatické přípravky běžně nabízejí sami homeopaté, aniž by měli vzdělání v oblasti farmacie nebo medicíny. I když je zřejmé, a sám SÚKL přiznává, že nehrozí žádná rizika při jejich předávkování a homeopatika by se klidně mohla prodávat třeba v trafice nebo na benzinové pumpě jako bonbóny. Ničím jiný ostatně podle studií a analýz stejně nejsou.

EVROPŠTÍ SKEPTICI KONGRESOVALI (ZPRÁVA Z KONGRESU ECSO V BUDAPEŠTI) ANTONÍN PAVLÍČEK

Jako každý podzim se i letos ve dnech 17. – 19. září konal evropský skeptický kongres ECSO. Tentokrát si evropští skeptici dali dostaveníčko v Budapešti. Zajímaví přednášející z Evropy i zámorí zajistili hojnou účast – zastoupena byla většina evropských zemí, ve kterých je aktivní skeptické hnutí. Je proto škoda, že od nás se kongresu zúčastnili jen dva zástupci. Vždyť relativní blízkost místa konání (v porovnání s Afaz, Grenoble či Londýnem, kde se konaly minulé kongresy) a rozumný kongresový poplatek (60 €) za velmi kvalitní program k větší české účasti přímo vybízely.

Během tří kongresových dní zaznělo na 25 přednášek, v tomto článku shrnu alespoň deset nejzajímavějších.

Homeopatie trápí celou Evropu

Hned v úvodu konference byla sekce věnovaná medicíně (tedy především té alternativní). **Willem Betz** se v

přednášce *EU and Alternative Medicine* podíval na to, jak alternativní medicínu vnímá Brusel, přičemž z našeho skeptického hlediska se může současná relativní vstřícnost EU k neklinické medicíně jevit jako problematická. Navrhl, že by bylo vhodné apelovat na naše zástupce v Evropském parlamentu, aby této módní vlně nepodléhali. **Michael Heap** pak ve velmi zajímavém příspěvku *The Politics of the Complementary and Alternative Medicine in the UK* poukázal na zajímavý fenomén z Británie – a sice trend postupného přejmenování alternativní medicíny poté, co postupně vyčerpá kredibilitu a mírně „vyčpí“. Z alternativní medicíny se tak stala medicína „integrovaná“ (integrated), potom neortodoxní (unorthodox), následně pak „holistická“, přičemž hitem současnosti je medicína „komplementární“ (complementary medicine). V souvislosti s homeopatií (když hovořil o tom, že v Británii je tato „lčba“

Přednášející na kongresu ECSO v Budapešti.

hrazena z veřejných fondů pojišťoven) a údajnou paměť vody připomněl i kousavý citát, který se ve formě protestních nálepek objevoval na veřejných toaletách – „If wather has a memory, then homeopathy is full of sh*t“. Hlavní útok proti homeopatii však vedl následující řečník – **Andy Wilson**, který popsal průběh velmi úspěšné kampaně 10:23 – *Homeopatic „overdose“*. Jednalo se o happening, během kterého se britští skeptici letos na jaře demonstrativně a zcela veřejně „předávkovali“ homeopatiky, aby zcela flagrantně prokázali jejich absolutní neúčinnost. Překvapivě jednoduchá kampaň slavila obrovský mediální úspěch (na klíčová slova 1023 campaign vrací Google přes 2 miliony odkazů). Andy přizval pro příští rok i ostatní skeptické organizace z Evropy a zámoří (i Sisyfos by měl tuto rukavici zvednout) a na neděli 7. února 2011 chystá druhý ročník (více info na www.1023.org.uk a náš web). Tímto zvou všechny české skeptiky. Ať již k pomoci při organizaci akce, nebo alespoň k účasti na únorovém happeningu.

Ateismus jako skeptické téma

Další hvězdou kongresu byl bezesporu **Luigi Garlaschelli** s příspěvkem „*The making of the Shroud*“. Ve svém příspěvku důkladně popsal postup výroby téměř identické kopie slavného „Turínského plátna“. Pokud snad byl v sále někdo věřící v nadpřirozenost tohoto artefaktu, po hodině solidní vědy v podání univerzitního chemika Garlaschelliho (profesor organické chemie na Univerzitě v Pavii) se i z něj musel stát přesvědčený ateista.

Tim Trachet v příspěvku *Miracles and canonisations* si dal tu práci a zkatégorizoval zázraky, které Vatikán v poslední době použil pro účely blah/svatořečení. Poukázal na obrovskou „inflaci“ svatých, která přišla s Janem Pavlem II (během svého pontifikátu kanonizoval 482 světců – víc než za předchozích 500 let dohromady). Trachet poukázal na nejkřiklavější případy „zázraků“ použitých k „prokázání“ svatosti nových světců (díky motlitbě prý odolal mnich pokušení, horolezec nespádl ze skály, loď se nepotopila).

Na závěr kongresu přišla pesimistická tečka v podobě přednášky *Education in Romania* od rumunské středoškolské učitelky **J. Beth Ciesielski**, která dávala do přímé souvislosti výrazně rostoucí vliv církve v Rumunsku a prudce klesající úroveň vzdělání mladé generace (v celoevropském srovnání bylo Rumunsko opravdu na chvostu, může nás ovšem těšit, že naši středoškoláci kupodivu bodovali na stupních vítězů).

Joe Nickell (www.joenickell.com) pootevřel skeptické okénko z USA. Přednáškou *Undercover! Clandestine Paranormal Investigations* ukázal, že zneužívání lidské důvěřivosti a naivity není jen Evropskou záležitostí. Nicméně Amerika má i v tomto oboru svá specifika, největší problémy jim tam způsobují fenomény u nás téměř neznámé – TV evangelisté (televangelists) a spirituální centra. Joe zmínil několik odhalených přípa-

Chemik Luigi Garlaschelli se svou kopií Turínského plátna.

dů zneužití naivní religiozity věřících – od zázračných božích vyléčení až po podvodnou komunikaci s lidmi v ráji skrze kazatelnu.

Tyto a další přednášky mne vedou k poznámce, že evropské skeptické organizace kupodivu docela otevřeně dávají najevo své ateistické smýšlení. Cca třetina přednášek se tohoto tématu přinejmenším kriticky dotkla, pokud se jím přímo nezabývala prvoplánovitě. „Ateističnost“ Sisyfa je v tomto směru evropskou raritou a je dána pravděpodobně tím, že v naší výrazně ateistické společnosti již církev ztratila vliv. Zdá se ovšem, že v zahraničí ještě stále představují aktuální problém pro racionálně/kriticky smýšlející část populace.

Další zajímavé přednášky

Známý britský popularizátor vědy **Simon Singh** přednáškou *Alternative Medicine, Chiropractic, Libel & the Battle for Free Speech* představil svou knihu *Trick or Treatment* (pořízena do knihovničky Sisyfa). Kromě tradičního „tepání“ do různých alternativistických medicínských praktik však Simon především poukázal na nebezpečí zlovolných žalob „postížených quackademičků“. V jeho případě to byla žaloba od Britské společnosti chiropraktiků, která jej stála téměř půl milionu EUR a to i přesto, že ji po téměř dvouleté právní bitvě nakonec vyhrál. Kromě toho nám Simon věnoval do klubovní knihovny dva autorsky podepsané výtisky českého překladu jeho knihy *Big Bang*.

Tomasz Witkowski ve svém vystoupení *Fashionable nonsense still in fashion. Psychological Sokal-style hoax* pobavil přítomné historií svého „podvodu“, kdy renomovaný psychologický časopis byl schopen bez problémů otisknout jeho zcela nesmyslný blábol podepsaný jménem neexistující autorky. Zdá se, že peer-review jako jeden ze základních pilířů dobré vědy má občas někde trhliny. O tom, jak Witkowski nachytil časopis *Charaktery* v nedbalkách si můžete počíst na jeho webu www.tomaszwitkowski.pl.

Gergely Röst v přednášce *Why useless treatments are so widespread? Insights from a simple mathematical model* prezentoval velmi zajímavý matematický model šíření bludů. Srdce každého matfyzáka by zaplesalo.

Organizační záležitosti ECSO a výhled do budoucnosti

Při příležitosti kongresu se sešlo předsednictvo Evrop-

ského sdružení skeptiků. Vzalo na vědomí rezignaci Dr. Grygara na funkci místopředsedy a poděkovalo mu za jeho působení. V následných volbách pak byl členem předsednictva zvolen zástupce Českého klubu skeptiků Dr. Pavlíček, který zároveň s tím byl pověřen funkcí hospodáře.

Tolik asi k proběhnuvšímu kongresu, škoda že česká účast byla tak malá. Nicméně dobrá zpráva pro všechny zájemce o takovýto typ akcí: Příští rok se kongres uskuteční také poměrně blízko – a sice ve Švýcarsku a to ve dnech 7. – 11. září 2011. V roce 2012 je na řadě Berlín, o rok 2013 se přihlásili Švédové, nicméně pro rok 2014 by se dokonce dalo uvažovat o kandidatuře Prahy. Co vy na to? Zvládne to náš skeptický klub? Uspořádáme evropské setkání skeptických špiček u nás, jako tomu bylo v roce 2001?

ZPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 2010 LENKA PŘIBYLOVÁ

I v letošním roce probíhaly naše pravidelné aktivity, jako jsou přednášky v budově Akademie věd na Národní třídě. Jsou umožněny mimo jiné tím, že je nám sál číslo 206 poskytován bezplatně. Veškeré a nemalé organizace kolem této nejhlavnější aktivity se obětavě ujímá doc.RNDr. Čeněk Zlatník,CSc., kterému za jeho práci moc děkuji. Se značným nasazením pracovaly naše odborné sekce: medicínská (red. prof. Jiří Heřt), fyzikální (red. doc. Luděk Pekárek) a společenskovední(red. dr. Zdeněk Pokorný).

Jako v předešlých letech jsme pořádali přednášky v Brně - za organizaci děkujeme MUDr. Lence Forýtkové, CSc. a Ing. Jaroslavu Dolákovi - a v Kladenském gymnáziu. Zde za neúnavnou práci zaslouží náš dík Milan Urban, který i přesto, že jsme byli kvůli nedostatku financí nuceni pozastavit veškerou finanční podporu, je schopen přednášky zorganizovat.

Nově také Dr. Pavlíček uspořádal řadu hojně navštívených přednášek na VŠE, které budou pokračovat i v následujícím roce. V srpnu šest našich přednášejících předneslo jedenáct přednášek na „Conventiconu“, celovíkendové akci hlavně pro studenty. Měly velký úspěch a spolupráce s tímto sdružením se bude zřejmě i nadále rozvíjet.

V rámci listopadového „Týdne vědy a techniky“ AV ČR vystoupili Jiří Grygar a Věra Nosková.

V Městské knihovně na Smíchově se právě rozbíhá cyklus přednášek, kde budou přednášet naši členové.

V Kyjově jsme měli již 6. Skeptikon, za jehož zdárný průběh děkujeme hlavně panu ing. Pavlů. Za milou pohostinnost jsme se odvděčili blokem tří přednášek, které následovala jako obvykle bohatá diskuse.

V březnu se konalo již tradiční předávání Bludných balvanů. Podrobné informace a veškerá zdůvodnění výsledků naleznete na našem webu, který má okolo 400 přístupů denně, což se např. v době udílení Balvanů ještě zvyšuje až přes tisícovku

Nejdůležitějším z letošních ocenění byl zlatý Bludný balvan Ministerstvu průmyslu a obchodu za třicetimilionovou dotaci na výzkum detekce osob za překážkou s pomocí proutkaře. Příběhu se poté ujala i Česká televize. Protože se jednalo o zásadní selhání státní instituce, podal Český klub skeptiků návrh státnímu zastupitelství na přešetření celé záležitosti. Nyní celou věc urgujeme a uvažujeme o dalších možných krocích.

Doc. Pekárek, DrSc a dr. L. Jelínek se podrobně zabývali jednak mediálně nafouklým případem poltergeista ve Strašicích, a dále i nesmyslným vítězstvím studenta střední odborné školy ve fyzikální soutěži, kterému se díky chybám v měření, nepochopení základních principů a laxnosti členů porot na všech úrovních, podařilo dokázat funkčnost perpetua mobile a s tímto důkazem postoupit až do nejvyšších kol.

V září se za naši organizaci doc. RNDr. Luděk Pekárek, DrSc. a PhDr. Ing. Antonín Pavlíček, Ph.D. zúčastnili kongresu ECSO v Budapešti. Dr. Pavlíček byl zvolen do funkce hospodáře evropské organizace skeptiků.

Prof. MUDr. Jiří Heřt, DrSc. věnoval na náš web svoji knihu „Alternativní medicína a léčitelství. Kritický pohled“ a již se ozývají další weby, které by ji rády převzaly.

Díky často navštěvovanému webu, Zpravodaji, Sborníkům, Skeptickému slovníku i přednáškové činnosti je náš klub natolik známý, že se na nás s žádostmi o radu, komentář či odborný názor obacejí jak řadoví občané, tak i média, a to i ze Slovenska.

Klub má v současnosti 360 aktivních členů, výše členských příspěvků zůstává stejná, jako v předešlých letech.

Zpráva o plenární schůzi 15. 9. 2010

Plenární schůze přijala zprávu o činnosti za končící rok a zvolila do nového předsednictva tyto členy: Oskar Andrysek, Petr Brodský, Jaroslav Dolák, Jiří Grygar, Eva Hauserová, Jiří Heřt, Lukáš Jelínek, Zdeněk Jonák, Olga Kracíková, Miroslav Najman, Antonín Pavlíček, Luděk Pekárek, Zdeněk Pokorný, Vladimír Příbyl, Lenka Příbylová, Zdeněk Zeman, Čeněk Zlatník.

Ti si poté rozdělili funkce takto:

- předseda L. Příbylová
- 1. místopředseda Č. Zlatník
- 2. místopředseda L. Pekárek
- Hospodář A. Pavlíček
- Evidence členů V. Příbyl
- Šéfredaktor Zpravodaje L. Kyša
- Webmaster M. Najman
- Právní porady Z. Zeman
- Knihovník Z. Jonák
- Zplnomocněný člen výboru pro zahr. styky J. Grygar

Vedení odborných sekcí:

- lékařská J. Heřt
- fyzikální L. Pekárek
- společenskovední Z. Pokorný

Lokální vedení přednáškových aktivit:

- Brno a okolí J. Dolák
- Kladno M. Urban
- Praha Č. Zlatník

Webrada:

- Jiří Heřt - předseda
- Eva Hauserová
- Antonín Pavlíček
- Leoš Kyša
- Petr Brodský
- Jiří Grygar

Rada Zpravodaje:

- Leoš Kyša (editor)
- Lenka Příbylová
- Věra Nosková
- Zdeněk Jonák
- Čeněk Zlatník

ČTENÍ O RADIESTEZII MILOŠ HUSNÍK

Radiestezie (z lat. radius, paprsek a řeckého aisthanomai, vnímat) vychází z představy, že náš vesmír je prostoupen nejen zářeními, které fyzika dobře zná, ale navíc ještě dalšími, nepříliš dobře definovanými druhy záření, které mají výrazný vliv na živé organizmy. Část těchto záření je přirozeného původu, část je generována technickými zařízeními, ale radiestezie si všímá hlavně záření, jehož zdrojem má být údajně obecně neživá hmota, dále všechny živé organizmy, geologické zlomy a pukliny, vodní žíly, síťové mřížky apod.

Všechny tyto druhy záření lze údajně detekovat i virgulí nebo kyvadlem za předpokladu, že jimi operují osoby, které jsou na tato záření citlivé. Analýzou záření, které vydává živý organizmus, má být dokonce možné usuzovat na zdravotní stav tohoto organismu (i lidského), přičemž také k této „diagnostice“ je možné použít zmíněné kyvadlo. Záření vodních žil pak má být možné využít k jejich vyhledávání pod povrchem země. Odtud známé proutkaření. Záření, které vydávají geologické zlomy nebo síťové mřížky, údajně mohou působit na živé organizmy negativně (jak známo, traduje se, že již římské legie zakládaly tábory jen tam, kde je doprovázející zvířata neprojevovala neklid).

Je třeba vysvětlit co jsou ony síťové mřížky, nazývané též Hartmannovy mřížky. Radiestetici předpokládají, že zemský povrch je protkán pravoúhloú sítí „dráždivých pruhů“. Ty směřují např. severo-jihním směrem (s odchylkou asi 10 stupňů) a mají odstup 2 až 4 metry. V těchto pásech dochází k maximu působení příslušných záření a v sousedních pásech dochází dokonce k periodické změně jejich polarity. V místech křížení pásů má docházet k výraznému negativnímu působení na zdraví osob. Podstatou mřížek mají být elmag. vlny nebo stojaté magnetické vlny, oboje nevysvětleného původu.

Charakteristické pro texty, jež sympatizují s radiestezí je, že virgulím a kyvadélkům připisují vlastnosti široce použitelných a velmi citlivých detektorů, avšak podstatu silové interakce mezi nimi a zářeními vysvětlují buď velmi mlhavě, nebo spíše vůbec ne.

Tolik jen velmi stručně přiblížení pojmu radiestezie. Z nejpřístupnějších pramenů o radiestezii pojednávají např. de.wikipedia.org (Radiästhesie), en.wikipedia.org

(radiesthesia) a související projevy popisuje též prof. Kutílek ve sborníku Věda kontra iracionalita 4, v článku Proutkaři a penduláci.

Radiestezii příbuzná je radionika, a zabývají se jí Stručný výkladový slovník českých skeptiků (autor prof. Jiří Heřt) na webových stránkách Sisyfa a The Skeptic's Dictionary (Robert Todd Carroll) na www.skeptdic.com/radionics.html.

Předmět radiestezie zřejmě nebudí důvěru. Strážlivé prameny zdůrazňují, že ta působení záření, o nichž hovoří radiesteti, nebyla vědecky potvrzena a spolu s jejich interpretacemi patří do oblasti pseudovědy. Samozřejmě i fyzice známé druhy záření, pokud mají velkou intenzitu, působit na člověka mohou, případně mu i škodit, ale radiestezie uvažuje o intenzitách velmi nízkých, měřením neprokazatelných.

Kriticky uvažující čtenář si na tomto místě jistě řekne, že věnovat se tomuto předmětu déle je vlastně ztráta času a moudře se rozhodne raději si dát kafe.

Jenže: to by o hodně přišel. Kniha, o které v dalším pojednáme stojí za pozastavení.

V roce 2006 v nakladatelství Poznání vyšla kniha **Radiestezie**, český překlad německého originálu Radiästhesie od Prof. Dr. Ing. Christofa Rohrbacha. Jde o populárně-teoretickou publikaci, zabývající se aplikací virgulí a s tím spojeným myšlenkovým systémem. Její autor, prof. Rohrbach, studoval elektrotechniku a sdělovací techniku, působil v Institutu Maxe Plancka a v Spolkovém úřadu pro zkoušení materiálů, jehož ke konci kariéry byl viceprezidentem. Tedy vzdělaný muž, u něhož můžeme očekávat, že jeho odborně-literární sdělení bude důvěryhodné. Nicméně jako u mnohých jiných textů, jež se zabývají podobnými spornými tématy, i tento je souborem na jedné straně nezpochybnitelných, přírodovědně podložených výroků a na druhé straně tvrzení, které budí velké rozpaky.

Knihu si představíme nikoliv klasickou podrobnou recenzí, ale souborem z ní vybraných zvláště charakteristických doslovných citací, které doplníme jen stručnými poznámkami a ponecháme čtenáři k uvážení. Citace z knihy zde pro rozlišení budou psány kurzívou, poznámky recenzenta standardním písmem. Číslo před citací znamená stránku knihy.

28. *Náš životní prostor je naplněn množstvím elektromagnetických vln. Vhodným aperiodickým kyvadlem lze zachytit přinejmenším spektrum vlnových délek od 10^{-8} do 10^8 metrů (že by frekvence od 3 Hz až do $3 \cdot 10^7$ GHz ???)*

45. *Každá hmota vyzařuje elmag. a jiné záření... Také stojatá voda září, začne-li však proudit, stává se záření rozmanitější a především intenzivnější. Pokud je nám dnes známo, ve spektru je obsaženo velmi mnoho frekvencí, které leží hustě vedle sebe (na vodě tekoucí potrubím bylo údajně naměřeno patnáct frekvencí s vlnovými délkami 63 až 663 mm).*

72. *ELF vlny. Tyto vlny vystupují z hlubin země. Mají extrémně dlouhou periodu, např. až 40 s. Úzce sou-*

visejí se založením lidského těla, protože mají stejnou frekvenci jako „čchi“ pulzující v meridiánech. (ELF extrémně nízké frekvence.)

72. *Fotony. V radiestezii jsou známy tzv. biofotony, indikátory zdravého stavu organismů, např. kvality potravin; lze je snadno dokázat pomocí kyvadla.*

72. *Gama záření lze snadno zaznamenat kyvadlem.*

72. *Teslovy vlny. Přestože Tesla již před více než sto lety objevil a k dálkovým přenosům použil zcela nový druh vln se zcela mimořádnými vlastnostmi, dodnes není uspokojivě a s definitivní platností ukončena vleklá polemika o jejich fyzikální podstatě, a proto se o nich mnoho nedozví ani posluchači na vysokých školách. Moudrá příroda k přenosu bioinformací využívá zásadně Teslovy podélné vlny právě pro jejich mimořádné vlastnosti, umožňující nejen energeticky hospodárný a téměř bezztrátový přenos informací, ale i kvůli tomu, že mají schopnost být tunelovány (to už je moc, nebo že by nedorozumění v překladu?)..... Velmi důležitými vlastnostmi podélných (Teslových) vln je i to, že síla vlnění neubývá se čtvercem vzdálenosti, po tunelování se mohou šířit několikanásobnou světelnou rychlostí a prakticky bez odporu lehce pronikají různými materiály včetně ocele.*

74. *Orgonové záření vysílají ty nejrůznější přírodní zdroje... Známé jsou jeho aplikace v lékařství (Orgonové záření, má být něco jako „kosmická životní energie“.)*

88. *Všechny virgule zaznamenávají elmag. a magneto-hydrodynamické vlny, podle přizpůsobení vcházejí více či méně do rezonance a vysílají při tom přijímané vlny zesíleně tak, že na ně operátor reaguje, nebo přijímanou energii převádějí přímo na operátora. Všechny virgule, mají určitou preferovanou orientaci, tzv. směrovou charakteristiku.*

97. *Virgule tvaru V. Klasickou formou proutku je rozvidlená větvička, silná např. 8 mm a dlouhá 500 mm. Používaly se především proutky z lísky, které byly řezány při zvláštních rituálech. Stará německá formule předepisovala, aby se člověk přiblížil k lískovému keři zpátku, provlékl si větev mezi nohama a uřízl ji před sebou.*

13. *...operátor drží kyvadlo v oblasti dráždivé zóny, ale mentálně (duchovně) se např. naprogramuje takto: „Chtěl bych poznat hloubku, v níž se nachází vodní žíla. Dosáhnu-li počítáním (1 metr, 2 metry, 3 metry atd.) hloubky v metrech, kyvadlo se začne otáčet doprava“. Toto je známý postup používaný při zjišťování hloubky. Ačkoliv je operátor v přímém fyzikálním kontaktu s dráždivou zónou, nelze podat fyzikální vysvětlení tohoto postupu.*

13. *Operátor pohybuje kyvadlem nad mapou vzdáleného území a předtím se naprogramoval např. takto: „Pokud kyvadlo ukáže místo na mapě, kde se nachází vodní žíla, začne se otáčet doprava.“ Tento proces – jenž byl mnohokrát věrohodně zdokumentován – se odehrává v čistě duchovní oblasti.*

132. *Mentální naladění. Mentální orientace je klíčem k úspěšné práci. Nejprve se musí operátor koncent-*

rovat na určitý druh záření. Např. při hledání vodních žil je důležité, jaký druh záření se má využít, zda elmag. vlny, magnetohydrodynamické vlny, fonony (zvukové záření) nebo neutrony, neboť různé druhy záření dávají různé výsledky. Mentální naladění by mohlo znít např. takto: „Chtěl bych se stát citlivým na magnetohydrodynamické vlny s vyloučením všech ostatních druhů záření.“

139. Pomocí mentální dohody si můžeme stanovit, zda má nástroj sloužit pouze jako přijímač. ...Mnohdy je užitečné, když si jako přijímač učiníme koneček jednoho z prstů, které neдрží kyvadlo. Formulace mentální dohody by mohla znít: „Pouze prostředníček mé levé ruky je citlivý na hledané záření.“ Tím je možné nahmatat místo, které se nedá zachytit kyvadlem, např. ve šterbíně. ...Pak můžeme detekovat např. stojaté vlny, jejichž délka je velmi malá, např. v oblasti mm.

175. Nad vodními žilami a zlomy pozorujeme záření neutronů, které je tak silné, že se dá fyzikálně velmi přesně změřit. Stalo se důležitým při hledání vodních žil a kromě toho poskytne důkazy o geopatické zátěži člověka.

236. Nejdůležitější oblastí aplikace radiestezie je medicína. Zde lze pomocí radiestezie stanovovat diagnózy – ať již ve fyzikálním kontaktu s pacientem, nebo (s menší jistotou) na dálku – které zůstávají pro chemi-

ky a fyzikálně orientovanou diagnostiku asi navždy nepřístupné.Nezbývá nám než čekat až bude blíže objasněna tzv. radionika, biorezonanční terapie pracující s velmi slabým zářením, a do jaké míry se dokáže trvale uplatnit. ... Zvláště v geobiologii musíme radiestezii připsat velký význam. Množství lidí bylo vyléčeno pouze tím, že si místo na spaní nebo pracoviště přesunuli na nerušené místo.

Pro velký rozsah není možné uvádět vše, co v knize o 254 stránkách opravdu překvapí. Výběr těchto citací je snad výmluvnější než podrobná recenze. Nápadné je, že jako vždy u podobných témat, je tu zásadní nedostatek výkladu důvěryhodných příčinných souvislostí. Kniha obsahuje velké množství obrázků a bohatý seznam literatury. Český překlad doslovně opatřil ing. Vlastimil Žert. (Ing. V. Žert je nositelem bronzového Balvanu za rok 2003. Má též významný podíl na kauze MPO, oceněné letos zlatým Balvanem. - Pozn. red.)

Není třeba obšírně dokládat, že v radiestezii se zjevně jedná o pseudovědu. Je smutné, že ve formě proutkaření, víry v geopatogenní zóny, hledání dráždících zón, geomantických plánů (zvláště historických staveb, pod nimiž se má křížit mnoho pásů různého záření), zdravotní diagnostiky pomocí kyvadélka apod. tato pseudověda stále víceméně přežívá.

Výzva 10:23 kampaň

HOMEOPATIE – Nic v tom není!

Připojme se k úspěšné homeopatické anti-kampaňi 10:23 – Homeopatic „overdose“. V neděli 7. února 2011 v 10:23 dopoledne se chystá druhý ročník. Tímto zvou všechny české skeptiky k připojení. Ať již při organizaci české sekce, nebo alespoň formou účasti na únorovém happeningu.

Nyní je potřeba se domluvit KDE toto uskutečníme – můžete pomoci při organizaci akce ve vašem městě (Praha??, Brno??, Ostrava??, Kladno??, ...) a JAK přesně to uděláme?

Zájemci, ozvěte se na hospodar@sisyfos.cz ... rád se

Přednášky cyklu Věda kontra iracionalita

Konají se tradičně v budově Akademie věd ČR v Praze 1, Národní třída 3, v sále 206 od 17:00 hodin. Po přednáškách následuje diskuse.

Středa 19.1.2011

RNDr. Petr Zamarovský, CSc. (ČVUT Praha)
Proč je v noci tma?

Středa 16.2.2011

RNDr. Jiří Grygar, CSc.
Alfred kontra Ignác Nobel: Pumpa a kabaret

Středa 19.1.2011

prof. MUDr. Jiří Heřt, DrSc.
Záhadná magnetorecepce, orientace, migrace.

Další termíny přednášek v roce 2011 - středy
20.4., 18.5., 14.9., 19.10. 16.11., 21.12.

ujmu koordinace. Další informace budeme průběžně zveřejňovat na našem webu sisyfos.cz.

A douška na závěr: Znáte-li podobně smýšlející lidi ze Slovenska, necht' kontaktují SK koordinátora na emailu andrejzeman@gmail.com.

Antonín Pavlíček

✂ Zpravodaj Sisyfos - neperiodický bulletin občanského sdružení Sisyfos - Českého klubu skeptiků, členu evropského sdružení ECSO (European Council of Skeptical Organisations) a světového sdružení CSI (Committee for Skeptical Inquiry). Zapsán do evidence tisku MKČR pod číslem MKČR E 11208

✂ Kontaktní adresa Českého klubu skeptiků: Věra Nosková, U studánky 18, 170 00 Praha 7
e-mail: lano@centrum.cz

✂ číslo účtu: 4444444444 (10 čtyřek) kód banky 2010

✂ Adresa na internetu: <http://www.sisyfos.cz>

✂ Zpravodaj Sisyfos, číslo 4/2010 - vyšlo v prosinci 2010. Editor: Leoš Kyša. Redakční rada: Čeněk Zlatník, Lenka Příbylová, Věra Nosková, Zdeněk Jonák.

✂ Grafická úprava: Filip Příbyl

✂ Tiskárna VS Praha-Pankrác
www.sweb.cz/vstisk/

✂ Příspěvky do Zpravodaje Sisyfos posílejte na adresu: Leoš Kyša, Višňová 579, Milovice 289 24.
Lze též zasílat na e-mail:
Leos.Kysa@seznam.cz